

באור ששה תמוהה של הש"ך בהלכות נדה

יצחק ספיר

- א. המחבר קפ"ט א - כל אשה שאין לה וסת קבוע חוששת ליום ל' לראייתה שהיא עונה בינונית לסתם נשים.
- כלומר אשה שאין לה תאריך וסת קבוע אם ראתה ביום מסוים צריכה לחוש ואסורה לשמש שלשים יום לאחר מכן, (כן אסורה היא ביום החדש כלומר אם ראתה ב-א' בתשרי צריכה לחוש ב-א' בחשוון. יום החדש לעתים שלשים יום ולעתים עשרים ותשעה - כאשר החדש בו ראתה חסר. כן צריכה היא לחוש להפלגה כלומר אם ראתה פעם אחת ב-א' בחדש ופעם שניה ב-כ' בחדש צריכה לחוש אחר עשרים יום).
- ב. המחבר קפ"ט יז - כל וסת שנקבע מחמת אונס (כגון שקפצה וראתה) אפילו ראתה בו כמה פעמים (אם לא קבעה אותן לימים) אינו וסת שמפני האונס ראתה (ומ"מ חוששת לו כמו לוסת שאינו קבוע).
- אשה שקפצה וראתה ואחר כך שוב קפצה וראתה וכך שלש פעמים אין כאן קביעות וסת ואין צריך לעוקרה בג' פעמים שתקפורן ולא תראה אך בכל זאת פוסק בעל הגהות מימוניות (פ"ח הלכה ה' מהלכות אסורי ביאה) שצריך לחוש כמו לוסת שאינו קבוע (לעיל א) ונעקר בפעם אחת.
- ג. הש"ך קפ"ט מח' - ... ונ"ל דלא אתא אלא לאפוקי שאין צריכה לחוש לכל פעם שתקפורן כשלא אירע כן ג' פעמים אבל לוסת החדש ולהפלגה צריכה לחוש אפילו בפעם אחת כגון שקפצה וראתה ואחר כ' יום חזרה וקפצה וראתה צריכה לחוש לוסת הפלגה...
- דעת הש"ך אשה שראתה מחמת אונס כגון קפיצה צריכה לחוש לימים שנזכרו לעיל בסעיף א.
- ד. המחבר קפ"ז יא - אשה שראתה מחמת תשמיש ולאחר חצי שנה חזרה וראתה מחמת תשמיש מותרת לבעלה... ומיהו חוששת לאחרון פעם אחת וכשיגיע חצי שנה מיום ראיית דם האחרון אסורה עונה אחת...
- דהיינו אשה שראתה דם פעם אחת בשעת תשמיש ולאחר חצי שנה ראתה פעם שנייה מחמת תשמיש אנו חוששים שמא היא עלולה לראות אחת לחצי שנה מחמת תשמיש ולכן כשתעבור עוד חצי שנה אסורה לשמש באותו יום.
- ה. הש"ך - קפ"ז לה בסוף הדבור "וחשמיש חשוב על ידי אונס כמו קפיצה"
- דעת הש"ך - אשה שראתה דם מחמת תשמיש דומה לאשה שראתה מחמת קפיצה ולשתיהן דין שוה - דין וסת שאינו קבוע ולכך מפרט הש"ך בתחלת הסעיף שנזכר "ונראה לי

והוא הדין לוסת החדש חרששת כגון אם שמשא פעם ב' בטו' בניסן חרששת אחר כך לטו' באייר... והוא הדין אחר ששמשא פעם ראשונה חרששת מיד לוסת החדש... " כלומר אשה שראתה מחמת תשמיש הרי היא כאשה שראתה מחמת קפיצה וצריכה לחוש כמותה.

ואם כן אשה שראתה מחמת תשמיש ב-א' בתשרי צריכה לחוש ואסורה לשמש ב-א' בחשון אם ראתה שוב ב-א' בניסן אנו חוששים שמא היא רואה מחמת תשמיש אחת לחצי שנה ולכן אסורה ב-א' בתשרי.

ו. כלל גדול הוא בהלכות נדה שאין וסת נעקר אלא בצורה שבא דהיינו וסת שנקבע בתאריך מסוים, ולו לבדו, הרי הוא נעקר כשהגיע אותו תאריך (ג"פ אם מדובר בוסת קבוע שנקבע בג"פ) ולא ראתה נעקר הוסת.

ז. מקשה הדגול מרבבה (קפ"ז בדברי הש"ך סי' מח') כיון שוסת אינו נעקר אלא בדרך שבא, הרי הש"ך לשיטתו שרואה מחמת תשמיש הרי היא כוסת שאינו קבוע כקפיצה הרי אין שום אפשרות לעקור את הוסת שכן אשה שראתה ב-א' בתשרי מחמת תשמיש אסורה ב-א' בחשון ואם כן אין אפשרות לעקור שכן כדי לעקור צריך שתשמש ולא תראה ולשמש הרי היא אסורה! וכיצד אם כן אפשר שתראה ב-א' בניסן הרי היא אסורה לשמש בו שכן תחשש לא נעקר? הדגול מרבבה נשאר בקושיה.

ח. כדי לתרץ את הש"ך נחזור ונענין בדבריו (לעיל ה) הש"ך לומר שאשה הרואה מחמת תשמיש או קפיצה דינה כאשה שראתה בלא אונס וחרששת ליום שלשים כך למד הדגמ"ר כלומר הש"ך מחמיר ואומר שאשה שראתה מחמת האונס צריכה לחוש כמו אשה שראתה שלא מחמת האונס תמילא קשה קושיתו (לעיל ז).

אך אם נעין היטב נראה דרך אחרת ללמוד בש"ך ואז לא תקשה הקושיה. נבחן מדוע אשה שראתה דם ביום מסוים צריכה לחוש לשלשים יום (ולשאר הימים שנזכרו לעיל א) חז"ל קבעו לפי "סטטיסטיקה" או קביעה הסתברותית אחרת, כיון שרוב נשים וסתן שלשים יום, הרי אשה שאין לה וסת קבוע תחוש ליום שלשים. כלומר אשה שראתה בתאריך מסוים יש סכוי סביר שתראה לאחר שלשים יום ולכן היא אסורה.

י. אם נדון בקפיצה או תשמיש אין הדברים כן שכן אם אשה ראתה מחמת תשמיש או קפיצה אין שום הסתברות שתראה שוב אחר שלשים יום ואין שום סיבה לקבוע תאריך שבו תחוש בגלל האונס.

אשה שקפצה ב-א' בתשרי וראתה דם הרי אינו יודעים אם מחמת הקפיצה ראתה אם לא והרי הקפיצה אינה גורם בקביעת תאריך לו חוששים ואם כן מה שצריכה לחוש הוא שמא לא מחמת הקפיצה ראתה.

ואם כן אשה שקפצה וראתה ב-א' בתשרי צריכה לחוש ב-א' בחשון אפילו לא קפצה בו שכן תחשש היא לצד שמא מה שראתה אינו קשור בקפיצה!

בא הש"ך ומקיל ראומר שדוקא אם קפצה ב-א' בחשון צריכה לחוש ואם לא קפצה פטורה מלחוש.

אבל ברור שאם לא קפצה חששה ולא ראתה ב-א' בחשון שוב איננו חרשים! ואם כן גם בראתה בשעת תשמיש שדינה שוה, כשראתה ב-א' בתשרי הרי היא צריכה לחוש ב-א' בחשון דוקא אם חול בו האונס ואם לא חול האונס אינה צריכה לחוש (ובנדון דידן ודאי צריכה לחוש שכן מקרה האונס הגורם הוא התשמיש ויהיו האונס והתשמיש באים כאחד ואסור) אך אם לא חל האונס ובכל זאת חששה ולא שמשה ולא ראתה ב-א' בחשון ודאי שהיא מותרת ב-א' בכסליו! ואם כן ברורים דברי הש"ך אשה שראתה ב-א' בתשרי מחמת תשמיש צריכה לחוש ב-א' בחשון שכן צריכה היא לחוש דוקא כשיחול ביום שלשים האונס הגורם ואם תבעל יחול האונס, לא חל האונס ולא ראתה באותו יום פשיטא ששוב אינה צריכה לחוש ומותרת ב-א' בכסליו ואם שוב ראתה ב-א' בניסן חרששת להפלט חצי שנה ואסורה ב-א' בתשרי.

יא. סכום הדגמ"ר הבין שהתאריך האונס בהצטרפם יתכן שגרמו לראית הדם ולכן החשש ביום שלשים הוא מחמת שניהם ואין אפשרות לעקור את החשש אא"כ יצטרפו התאריך האונס ולא תראה, כיון שכך אשה שראתה מחמת תשמיש בא' בתשרי עליה לחוש בא' בחשון ואסור שתשמש בו ואם כן ביום ל' לא נעקר החשש שכן כדי לעוקרו צריך שיחולו התאריך האונס, ממילא אשה שראתה בא' בתשרי תהיה אסורה לעולם ביום א' לכל חודש. ואם כן קשה כנ"ל. אך הש"ך למד שאשה שראתה מחמת תשמיש, או אונס אחר, ספק אם האונס גרם ספק אם הזמן גרם, אך ודאי הוא שאין הסיבה לראית הדם הצטרפות האונס הזמן.

סביר יותר שהזמן הוא שגרם שכן כך המצב אצל רוב הנשים. אשה שאין לה וסת קבוע צריכה לחוש לשלושים יום רק אם אין סיבה להניח שסיבה אחרת היא שגרמה, אם אפשר שסיבה אחרת גרמה אין לחוש ליום שלשים, אלא אם כן נצטרפה ביום שלשים גם הסיבה האחרת.

כיון שכך אשה שראתה מחמת אונס אינה צריכה לחוש ליום שלשים אא"כ ארע ביום שלשים האונס. החשש ליום שלשים אינו קשור כלל באונס אלא שאם לא ארע האונס אף ליום שלשים אינה צריכה לחוש.

אשה שחששה ליום שלשים אף אם לא ארע בו האונס ודאי שהיא מותרת אחרי שלשים יום נוספים ואם כן אשה שראתה מחמת תשמיש בא' בתשרי ולא שמשה בא' בחשון ולא ראתה בו מותרת בא' בכסליו. ולא קשיא מידי.